

Fruit Chan

Hongkongs independent-konge blander semi-dokumentarisk realisme og politisk allegori i ofte bizarre film om (u)almindelige menneskers hverdag

Der er ikke mange uden for Hongkong, der kender Fruit Chan (f. 1959). Det er synd, for han er Hongkongs førende uafhængige instruktør, og i sine højst originale, visuelt eksperimenterende film, der befinder sig lysår fra industriens genresystem, forener han kompromisløs, semi-dokumentarisk realisme med politisk allegori, humoristisk varme og et aldrig svigtende blik for det bizarre i hverdagen.

Made in Hong Kong. Fruit Chan fik sit gennembrud med *Made in Hong Kong* (*Xianggang Zhizao*, 1997), der skulle blive første del af hans såkaldte hand-over-trilogi om Hongkongs tilbagegivelse til Kina 1. juli 1997. *Made in Hong Kong* blev lavet på et yderst beskedent budget og optaget på filmstumper, der var blevet til overs på andre produktioner. Det tekniske hold bag filmen bestod af kun fem personer, alle skuespillere var amatører, og filmen blev klippet ved at låne klipperummene mellem andre produktioner. Men *Made in Hong Kong* blev en succes.

Filmen fortæller om en gruppe rodløse unge Hongkong-kinesere der kæmper for at finde et ståsted i tilværelsen i et samfund, der ikke vil kendes ved dem, og som ikke tager sig af dem. De ender derfor som en del af den asiatiske mafia, Triaderne. Gruppen finder dog ikke nogen glæde i Triaderne, og tankevækkende nok er det eneste tidspunkt, hvor personerne virker lykkelige, da de er på udflugt til en kirkegård.

I starten af filmen finder de et afskedsbrev fra en selvmorder, og i filmens slutning forkynder en voice-over, at "døden er smuk, for i døden står vi ikke længere over for en uvis verden." For disse unge er døden ikke noget at frygte; det kaos og den usikkerhed, der kendetegner deres liv, gør, at døden kommer til at fremstå som et holdepunkt for dem. Døden er et underliggende tema gennem hele filmen, der gang på gang gør tilskueren opmærksom på, at alt kan opføre.

Gruppens nihilistiske og fatalistiske tilgang til livet sættes i relief, da Fruit Chan slutter filmen med et citat fra Mao: "Alle I blomstrende og sprudlende unge mennesker i disse fremgangstider".

The Longest Summer. Fruit Chan optog *The Longest Summer* (*Hui nin fa dak bit doh*, 1998) – trilogiens anden del – op til og under selve overdragelsen til Kina. Handlingen udspiller sig i og på baggrund af de virkelige begivenheder, hvilket giver filmen en helt speciel atmosfære.

The Longest Summer følger en gruppe soldater, der bliver fritstillet fra den engelske hær, da Hongkong-delingen bliver opløst før overtagelsen. De prøver, uden held, at komme på fode igen i et samfund, der er præget af, at ingen ved, hvad der kommer til at ske efter overtagelsen. I frustration og for at få de penge, som de mener, England skylder dem, beslutter de at røve en engelsk bank i ly af selve overtagelsesfestivitassen. Røveriet er imidlertid en fiasko, og deres

venskab smuldrer, mens deres liv forværres.

På et tidspunkt besøger gruppen et diskotek, hvor de hører DJ'en sige: "Om et par dage bliver Hongkong overdraget til Kina. Dette er de sidste dage som Hongkong. Så løft armene og vink ... som om I var ligeglade." Alle de unge på dansegulvet står med armene over hovedet, og en af de tidligere soldater råber ud over forsamlingen: "Hvad laver I? Overgiver I jer?" Da der ikke er nogen, der reagerer, gør gruppen til sidst som de andre.

Kun en af soldaterne synes at komme videre med sit liv efter overtagelsen, men først efter at han har fået hukommelsestab som følge af et hypervoldeligt opgør med en ungdomsbande. Fruit Chan lader os imidlertid være i tvivl om, hvorvidt soldaten virkelig lider af hukommelsestab, eller om han bare lader som om, for at livet kan gå videre. Eller måske hukommelsestab er en forudsætning for, at Hongkong kan komme videre.

Little Cheung. I den sidste film i trilogien, *Little Cheung (Xilu xiang, 1999)*, følger vi drengen Cheung, der arbejder som bud i familiens restaurant efter skoletid. En dag søger pigen Ah-fen arbejde i restauranten, og da hun bliver smidt ud af hans far, hyrer Cheung hende selv til at hjælpe sig med vareudbringningen. Ah-fen går ikke i skole, og hun må gemme sig, hver gang politiet dukker op. Det viser sig, at hendes far er handicappet og hendes mor illegal immigrant fra Kina.

Gennem de to børn fortæller Chan om forskellen på Kina og Hongkong. I en af filmens scener kører Cheung og Ah-fen ud til Victoria Harbour, og Ah-fen fortæller, at hun ser frem til 1. juli, fordi hun efter den dag vil kunne blive i Hongkong: "Hongkong bliver vores efter den 1. juli." Cheung

The Longest Summer (Hui nin fa dak bit doh, 1998)

mener derimod, at Hongkong altid vil tilhøre indbyggerne i Hongkong. Skiftevis fra Cheung og Ah-fen gjaldet råbet "Hongkong er vores!" ud over havnen.

Det er dog i skolen, man ser den største omvæltning: inden overtagelsen bliver børn af illegale immigranter deporteret tilbage til Kina. Desuden skal klassen nu lære mandarin-kinesisk, og vi ser, hvordan børnene kigger målløse til, da en gruppe kinesiske elever viser dem, hvordan man skal ære det kinesiske flag, som de selv skal gøre det efter overtagelsen.

Ah-fen og hendes mor bliver fundet af myndighederne og hentet af politiet få dage før overdragelsen. Cheung forfølger politibilen på cykel for at sige farvel til Ah-fen, men taber sit mål af syne og kommer til at køre efter en forkert bil. Da han opdager fejltagelsen, bryder han sammen.

At tage afsked på en ordentlig måde er igennem hele filmen et uopnåeligt mål for Cheung. Fruit Chan viser, hvordan tæt knyttede skæbner pludselig bliver splittet ad, og netop rodløshed og splittelse er da også gennemgående temaer i alle hans film. En rodløshed, der kan ses som et billede på Hongkongs egen status i det vakuum, som området befinder sig i.

De tre film skildrer hver sin aldersgruppe: *Made in Hong Kong* de unge, *The*

Longest Summer de midaldrende og *Little Cheung* børnene. Alle grupper er berørt af den politiske situation, og uden bombastiske pegefingre indfanger Fruit Chan elegant deres respektive problemer.

Kød og kontanter. Efter hand-over-trilogien gik Fruit Chan i gang med en ny trilogi, denne gang om prostitution. I *Durian Durian* (*Liulian piao piao*, 2000) møder vi Ah-fen fra *Little Cheung* igen. Hun vender illegalt tilbage til Hongkong med sin mor og stifter i det lige så hektiske som fattige Mongkok-kvarter bekendtskab med andre fastlandskinesiske kvinder, der søger at realisere drømmen om en bedre tilværelse ved at sælge deres kroppe.

Hollywood Hong Kong (*Heung gong yau gok hor lei wood*, 2001) er en både grotesk og forunderligt magisk film om en underskøn fastlandskinesisk prostitueret, som fordrejer hovederne på de mandlige medlemmer af en overvægtig slagterfamilie bestående af en flommefed far, hans to flæskesønner og ... en gigantisk gris, der går under navnet Mor!

Kan man uden større besvær identificere *Hollywood Hong Kong* som en allegori på et

materialistisk samfund, der er løbet løbsk, så er *Public Toilet* (*Hwajangshil eodieyo?*, 2002), hvis meget løst sammennittede handling er bygget op over offentlig toiletkultur på tre kontinenter, vanskeligere at have med at gøre. Der spares ikke på fækle detaljer, og alligevel har filmen en egen udefinérbar poesi i den måde, hvorpå den sætter fokus på cykliske organiske processer og almenmenneskelig forgængelighed. Måske den er Fruit Chans helt personlige kommentar til globaliseringen.

Med sin seneste film, *Dumplings* (2004), har Chan delvist forladt den independent-niche, der ellers var hans varemærke, til fordel for et velproduceret, stjernespækket (Maggie Cheung og Tony Leung Ka Fai) og udsøgt fotograferet (Christopher Doyle) drama med raffineret-bizarre horrorelementer. *Dumplings* kan dog langt fra betegnes som en dusinfilm, for Chan bruger blot horrorformatet som afsæt for en – i enhver forstand hårrejsende – refleksion over tidens kropsfikserede jagt på evig ungdom. Skønt *Dumplings* vel ikke er hans vigtigste film, kan man håbe, at den kan bidrage til at gøre Fruit Chans navn og værk kendt i en videre kreds.

Thomas Byskov

Filmografi

- 1993 Da nao guang chang long/Finale in Blood
- 1997 Xianggang Zhizao/Made in Hong Kong
- 1998 Hui nin fa dak bit doh/The Longest Summer
- 1999 Xilu xiang/Little Cheung
- 2000 Liulian piao piao/Durian Durian
- 2001 Heung gong yau gok hor lei wood/Hollywood Hong Kong
- 2002 Hwajangshil eodieyo?/Public Toilet
- 2004 Dumplings